Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

MOLDOVA

SEPTEMBRIE 2023

NOTĂ INFORMATIVĂ CU PRRIVIRE LA DIZABILITĂŢI

Grup de lucru pentru dizabilități și vârstă
Forumul de Coordonare pentru Refugiați din Republica Moldova

Grupul de lucru pentru dizabilități și vârstă a fost creat în luna martie 2022 cu sprijinul Forumului de Coordonare pentru Refugiați și în cadrul Grupului de lucru pentru protecție. În grup sunt reprezentați actori umanitari, care prestează servicii specifice persoanelor cu dizabilități și persoanelor în vârstă.

INFORMAȚII DE BAZĂ

Conflictul din Ucraina a produs un impact substanțial asupra Republicii Moldova, cu un aflux de peste 889.000 de persoane care au venit în țară din februarie 2022. Potrivit datelor din iulie 2023, Republica Moldova găzduiește o populație semnificativă de persoane strămutate, inclusiv peste 109.000 de refugiați ucraineni și aproape 7.600 de resortisanți ai țărilor terțe. Aproximativ 10% dintre refugiații aflați pe teritoriul Republicii Moldova sunt persoane cu dizabilități, iar 22% din gospodăriile de refugiați au cel puțin un membru de familie cu nevoi specifice, cum ar fi dizabilități sau afecțiuni de sănătate grave.

Evaluarea nevoilor multisectoriale (MSNA) realizată în septembrie 2022 de REACH la centrele de cazare pentru refugiați (CCR-uri) și în comunitățile gazdă din Republica Moldova, a constatat că 19% din gospodăriile chestionate au raportat că au cel puțin o persoană cu tulburări de vedere, 5 % cu tulburări de auz, 7% cu dificultăți de mers sau de urcat pe trepte și 4% cu dificultăți de autoîngrijire.

10%

De refugiați ucraineni cu dizabilități

„Am ajuns singură în Moldova în aprilie 2022, deoarece toată familia mea a rămas în Ucraina. Personalul Motivation m-a ajutat în ultimul an, susținându-mă emoțional în cele mai dificile momente, oferindu-mi un laptop pentru a participa la cursuri de Management social media online ca să-mi găsesc un loc de muncă. De asemenea, m-au însoțit la diverse interviuri; sunt sigură că în curând îmi voi găsi un loc de muncă."
(Femeie refugiată cu dizabilitate, 28 ani, Cojușna)

Aceste procente cresc semnificativ în rândul respondenților cu vârsta de la 60 de ani: în cadrul acestui grup, aproape jumătate (50%) au raportat că au tulburări de vedere, în timp ce 24% au raportat tulburări de auz, 26% au raportat dificultăți de mers sau de urcat pe trepte și 11% au raportat dificultăți de autîngrijire.

În ianuarie 2023, ACTED a efectuat o evaluare* la CCR-uri care a constatat că 12% din populația cazată la CCR-uri are o creștere a dizabilităților până la 22% dacă sunt luate în considerare și persoanele cu afecțiuni de sănătate grave. Acest procent a crescut semnificativ până la 61% în rândul rezidenților cu vârsta de la 60 de ani.

Strămutarea forțată poate crea sau exacerba dizabilitățile, plasând persoanele cu dizabilități printre grupurile cele mai expuse riscului și afectate în mod disproporționat în aceste contexte. Dintre subgrupuri, refugiații în vârstă, femeile și fetele cu dizabilități sunt deosebit de vulnerabile. Această notă informativă oferă o privire de ansamblu asupra situației refugiaților cu dizabilități din Republica Moldova, a nevoilor și provocărilor cu care se confruntă, precum și a eforturilor actuale întreprinse de părțile interesate din domeniul umanitar, care fac parte din Forumul de Coordonare pentru Refugiați (FCR) pentru a aborda aceste provocări.

Întrebările Grupului de la Washington - REACH MSNA	5-6	7-10	11-15	16-17	18-59	60+	General
Vederea, chiar dacă se poartă ochelari	5%	8%	13%	14%	17%	47%	19%
Auzul, chiar dacă este folosit un aparat auditiv	2%	0%	0%	0%	2%	24%	5%
Mersul pe jos sau urcarea treptelor	2%	1%	1%	0%	5%	26%	7%
Amintirea sau concentrarea	4%	2%	1%	5%	8%	17%	7%
Autoîngrijirea, cum ar fi spălarea sau îmbrăcarea	3%	1%	2%	2%	3%	11%	4%
Comunicarea, adică capacitatea de a înțelege sau a fi înțeles	1%	1%	1%	2%	1%	5%	2%

**Clasificare în dependență de tipul de limitare funcțională și grupe de vârstă pe baza Întrebărilor grupului de la Washington, REACH MSNA 2022*

Această notă informativă își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra situației refugiaților cu dizabilități din Republica Moldova, a barierelor cu care se confruntă și a nevoilor pe care le au, precum și a eforturilor actuale depuse de părțile interesate din domeniul umanitar pentru a aborda aceste provocări.

**În cadrul evaluării ACTED au fost intervievate 85% din persoanele cazate la diferite CCR-uri, iar instrumentul de evaluare a folosit Setul succint de întrebări ale Grupului de la Washington privind dizabilitățile.*

REZULTATELE CHEIE 2022 – 2023

IÎn anul 2023, mai mulți parteneri au raportat Forumului de Coordonare pentru Refugiați (FCR) eforturile lor de sprijinire a refugiaților cu dizabilități prin diferite programe:

2,325 refugiați cu dizabilități au beneficiat de asistență de protecție direcționată

367 refugiați cu dizabilități participă la activitățile SPS (protecția, protecția copilului, VBG)

6,840 refugiați cu dizabilități au primit asistență multifuncțională în numerar

489 refugiați cu dizabilități au primit asistență în natură pentru nevoi de bază

1,225 refugiați cu dizabilități au primit pachete cu produse alimentare

1,013 refugiați cu dizabilități au primit produse de igienă

151 refugiați cu dizabilități au fost ajutați să acceseze mijloace de trai și oportunități de angajare

167 refugiații cu dizabilități au beneficiat de servicii medicale și de urgență

De asemenea, membrii Grupului de lucru pentru dizabilități și vârstă au raportat FCR la sfârșitul anului 2022 că au prestat și servicii specifice persoanelor cu dizabilități, cum ar fi:

1,940 refugiați cu dizabilități au beneficiat de susținerea unității mobile Keystone cu sprijin pentru gestionarea cazurilor

122 refugiații cu dizabilități au primit dispozitive de asistență (cadre de mers, cârje, scaune cu rotile, aparate auditive, dispozitive de corecție optică)

889 refugiați cu dizabilități și boli cronice grave au beneficiat de medicamente

79 copii refugiați cu dizabilități au beneficiat de servicii de reabilitare

1,185 refugiați cu dizabilități din regiunea transnistreană au primit ajutor financiar

99 familii de refugiați cu dizabilități au beneficiat de aparatele electrocasnice necesare pentru îmbunătățirea accesibilității

„Suntem absolut convinși de faptul că ministerul nostru, cu sprijinul UNHCR, a devenit mai accesibil pentru bărbații și femeile cu dizabilități, lucru care ar fi trebuit să fie o normalitate, dar cu părere de rău nu a fost. În calitate de ministru al muncii și protecției sociale, ministru care conduce politica privind persoanele cu dizabilități în Republica Moldova, a face locul nostru de muncă mai accesibil a fost o chestiune de principiu, deoarece nu aș putea cere altor părți interesate să fie accesibile dacă ministerul care se ocupă de politica pentru dizabilități nu ar fi fost accesibil. Acum, suntem puțin mai credibili”
(Alexei Buzu, Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova)

LACUNELE ȘI NECESITĂȚILE REFUGIAȚILOR CU DIZABILITĂȚI

TPrincipalele lacune pentru anul 2023 identificate de membrii Grupului de lucru pentru dizabilități și vârstă prin diferite activități de evaluare și monitorizare (de exemplu, Evaluarea participativă a UNHCR, Monitorizarea protecției UNHCR, evaluarea Keystone privind nevoile pentru refugiații cu dizabilități și alte date ale partenerilor) sunt:

- Lipsa **datelor** consecvente **dezagregate** pe vârstă, sex și dizabilitate colectate și analizate în mod corespunzător de către actorii umanitari.
- Lipsa **incluziunii** persoanelor cu dizabilități **pe piața muncii** cu o abordare adaptată.
- Lipsa **locurilor de cazare accesibile** în locuințe private sau în CCR-uri.
- Lipsa **accesului la educația incluzivă** pentru copiii cu dizabilități online sau cu prezență fizică.
- **Disponibilitate** insuficientă **a medicamentelor** și **serviciilor de diagnostic** pentru persoanele cu afecțiuni cronice care pot duce la dizabilitate, dacă nu sunt tratate.
- Lipsa **serviciilor de reabilitare**, cum ar fi fizioterapia și terapia pentru copiii cu tulburare din spectrul autist.
- Lipsa **dispozitivelor de asistență calitative** pentru creșterea independenței persoanelor cu dizabilități.
- Lipsa procedurilor și infrastructurii accesibile pentru dobândirea **statutului juridic** (protecție temporară, azil etc.) în Republica Moldova.
- Lipsa accesului la **servicii medicale specializate** pentru refugiații cu dizabilități cu și fără statut legal în Republica Moldova.

ISTORIILE REFUGIAȚIILOR

Istoriile de interes uman fac parte din sistemul de responsabilitate al organizațiilor umanitare pentru evaluarea calității muncii și a impactului activității organizațiilor.

Iulia este o tânără refugiată din Ucraina, cu o deficiență de auz gravă, care a sosit în Republica Moldova în primele săptămâni de la începutul războiului. Iulia și-a găsit adăpost nou în casa unei familii gazdă moldovenești din nordul țării.
Mama familiei care a găzduit-o a contactat Keystone Moldova și a cerut ajutor pentru Iulia, deoarece în ultimii zece ani ea trăiește fără aparat auditiv. Ea a informat Keystone că tânăra ucraineană are o dizabilitate severă de auz și folosește doar limbajul semnelor pentru a comunica.

Cu ajutorul echipei mobile Keystone Moldova, Iulia a trecut niște teste auditive și consultații medicale. În cele din urmă, a primit un aparat auditiv adaptat nevoilor sale, cu ajutorul căruia poate să audă. Cu aparatul ei auditiv nou, pentru prima dată într-un deceniu, acum Iulia poate să audă vocile celor din jur, fapt care îmbunătățește viața refugiatei în Republica Moldova și facilitează integrarea ei în comunitatea gazdă.

Maria, soțul ei Serghei și fiica ei au ajuns în Republica Moldova în martie 2023. După un accident în Egipt, Maria a suferit de mai multe răni și a trecut diferite intervenții chirurgicale. Din întâmplare au aflat de Motivation, care se afla lângă apartamentul în care locuiesc la Chișinău.
Datorită Motivation și sensibilizării lor de a identifica refugiații cu dizabilități și nevoile acestora, și cu sprijinul Asociației Persoanelor cu Dizabilități din Republica Moldova și UNHCR au primit un scaun cu rotile după doar două zile de când au ajuns în Moldova.

Dispozitivul de asistență a fost un instrument esențial care o ajută pe Maria să se deplaseze și să fie mai independentă în activitățile sale zilnice fără a avea nevoie de ajutor din partea soțului și fiicei ei.

Anatoli și familia lui au amânat mult timp părăsirea locuinței lor, până când într-o seară au ieșit în grădină și au auzit un șrapnel căzând pe acoperișurile caselor vecine. În aceeași noapte și-au împachetat lucrurile în sacoșe de urgență. Au decis să vină în Moldova pentru că este cea mai apropiată țară, atât geografic, cât și spiritual pentru ei.
De la sosirea în Moldova, în satul Greblești, Anatoli, soția și soacra sa, ambele cu diferite tipuri de dizabilități, speră să se întoarcă acasă, doar că din când în când, după o perioadă de liniște, orașul Mikolaiv este bombardat din nou.

Astfel, au decis să aplice pentru protecție temporară în Republica Moldova.

Inspectoratul General pentru Migrație a trimis o echipă mobilă la Greblești pentru a se asigura că refugiații cu limitări locomotorii, inclusiv Anatoli, au acces la statutul de protecție temporară

„Grupul de lucru s-a dovedit a fi un mecanism excelent pentru advocacy și integrarea dizabilității în programele și planurile guvernamentale legate de sprijinul acordat refugiaților.
De asemenea, a ajutat ONG-urile naționale și internaționale să stabilească parteneriate, să coordoneze activitățile și să își eficientizeze resursele într-un mod mai eficient pentru sprijinirea refugiaților cu dizabilități."
(Ludmila Malcoci, copreședintele Grupului de lucru pentru dizabilități)

Persoane de contacte

LLudmila Malcoci, directorul Keystone Moldova, Lmalcoci@khs.org
Alberto Tonon, specialist în incluziunea persoanelor cu dizabilități OHCHR/UNHCR, Tonon@unhcr.org